

КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО ТА КРИМІНОЛОГІЯ; КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧЕ ПРАВО
CRIMINAL LAW AND CRIMINOLOGY; PENAL ENFORCEMENT LAW

УДК 343.214

DOI: 10.26565/2075-1834-2021-31-09

УНІВЕРСАЛІЗАЦІЯ ПРАВА
ТА УНІФІКАЦІЯ КРИМІНАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ

Сингаївська І. В.,

кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри публічного та приватного права
Таврійського національного університету
імені В.І. Вернадського,
м. Київ, вул. Джона Маккейна, 33
e-mail: syngaevskaya5@gmail.com
orcid: <https://orcid.org/0000-0002-2358-1536>

АНОТАЦІЯ: *Вступ.* в умовах глобалізації суспільних процесів орієнтири розвитку правових систем, зокрема, і кримінально-правової системи, трансформуються від процесів необмеженої диференціації та внутрішньодержавного «правового ізоляціонізму» до тенденції уніфікації та універсалізації права. У сформованій Концепції реформування кримінального законодавства України акцентовано увагу, що нове кримінальне законодавство має бути побудоване на єдиних вихідних засадах, з використанням сучасних досягнень законодавчої техніки, що, зокрема, дозволить уніфікувати термінологію. Фактично відповідний підхід визначає вектор кримінально-правової політики держави, що спрямований на уніфікацію кримінального законодавства, однак не виключається доцільність обґрунтованої диференціації. Мета статті з'ясувати значення та вплив універсалізації права та уніфікації кримінального законодавства визначити їх процеси реалізації у кримінальному праві, також з урахуванням аналізу положень проекту Кримінального кодексу.

Короткий зміст основних результатів дослідження. У теорії права універсалізація права визначається як прояв правової глобалізації, що зумовлює визнання основних правових цінностей, універсалізацію юридичної мови, а також правових норм, створення універсальних правових засобів та інструментів. Взаємодія і взаємопроникнення різних правових положень між правовою системою України та іншими правовими системами національного і міжнародного рівнів, що веде до універсалізації українського права. У доктрині кримінального права уніфікація кримінального законодавства уніфікацію в кримінальному праві як процес, який забезпечує єдине правове регулювання подібних (однорідних) або співпадаючих (тотожних) суспільних відносин щодо злочинного і караного, що здійснюється законодавцем у процесі створення або вдосконалення кримінально-правових норм, їх елементів та інших структурних складових галузі кримінального права. Уніфікація кримінального законодавства бажаний процес, враховуючи необхідність чіткого визначення змісту кримінально-правових заборон, визначення меж кримінально-правового регулювання та виключення випадків різноглушення одного й того ж поняття. На підставі визначених процесів універсалізації та уніфікації проілюстровано вплив процесів на зміст кримінального законодавства.

Враховуючи те що, застосування матеріального кримінального права має кінцеву мету – відновлення соціально справедливості, що відображається у визначенні співрозмірного покарання чи інших заходів кримінально-правового регулювання. Вважаємо, що результативність кримінально-правового регулювання, досягається за умови несуперечливості кримінально-правових приписів та актів застосування кримінально-правових норм в уніфікованому (об'єднаному, узгодженому) масиві правозастосовної практики.

Висновки. Сучасні виклики процесів реформування кримінального законодавства, судової системи України, тенденції розвитку правової системи в умовах глобалізації суспільних відносин та зважаючи на потребу подолання колізій, неузгодженостей, суперечливих положень кримінального законодавства, надають підстави вважати, що універсалізація та уніфікація кримінального законодавства виправдано визначена пріоритетним завданням у процесі законотворення з метою уніфікації правозастосовної практики.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: універсалізація, уніфікація, кримінальне законодавство, проект Кримінального кодексу, універсальні поняття, наскрізні поняття.

UNIVERSALIZATION OF LAW AND UNIFICATION OF UKRAINIAN CRIMINAL LEGISLATION

Syngaivska Inna,

Candidate of Legal Sciences, Docent,
Associate professor at the department of public
and private law
V.I Vernadsky Taurida National University,
Kyiv, street John McCain, 33
e-mail: syngaevskaya5@gmail.com
orcid: <https://orcid.org/0000-0002-2358-1536>

ANNOTATION: *Introduction.* In the context of social processes globalization, the guidelines for the legal systems development, in particular, criminal law system, are transformed from the processes of unlimited differentiation and domestic "legal isolationism" to the trend of unification and universalization of law. The concept of reforming Ukraine criminal legislation should be focused on the new criminal legislation, which should be built on a single basis, using modern advances in legislation. This will make it possible to harmonize terminology. The appropriate approach determines the vector of the state criminal law policy, which is aimed at unification of criminal law, but doesn't exclude the expediency of reasonable differentiation. The purpose of the article: to find out the meaning and impact of the law universalization and criminal law unification, to determine the processes of its implementation in criminal law, taking into account the analysis of the draft Criminal Code provisions.

The main results of the study. In article, the universalization of law is defined as a manifestation of legal globalization, which leads to recognition of basic legal values, universalization of legal language, legal norms and creation of universal legal means and instruments. In the criminal law doctrine the unification of criminal law is seen as a process that provides a single legal regulation of similar or overlapping social relations in relation to a criminal act. Unification is carried out by the legislator during the process of creating or improving criminal law and structural elements of criminal law. Unification of criminal law is a desirable process, as it is necessary to clearly define the content of criminal law prohibitions and boundaries of criminal law regulation; to exclude cases of misinterpretation of the same concept. Based on certain processes of universalization and unification, the impact of the processes on the content of criminal law is indicated. The implementation of substantive criminal law has the ultimate goal, which is lies in restoring of social justice. This is reflected in determination of proportionate punishment or other measures of criminal law regulation. In this regard, we believe that the effectiveness of criminal law regulation is achieved by providing a consistency of criminal law regulations and acts of criminal law application in unified body of law enforcement practice.

Conclusions. Current trends of legal system in the context of public relations globalization and the need to overcome conflicts, reform of criminal law and the judiciary of Ukraine give a reason to believe that the universalization and unification of criminal law is justified priority in the lawmaking process.

KEY WORDS: universalization, unification, criminal legislation, draft Criminal Code, universal concepts, end-to-end concepts.

Постановка проблеми. Процеси інтеграції світової економіки, фінансів, засобів масової інформації, зміна системи комунікації, що відображається у різних сферах життя суспільства, здійснює вплив на тенденції розвитку права. В умовах глобалізації суспільних процесів орієнтири розвитку правових систем, зокрема, і кримінально-правової системи, трансформуються від процесів необмеженої диференціації та внутрішньодержавного «правового ізоляціонізму» до тенденції уніфікації та універсалізації права.

Сучасний період правотворчості характеризується динамічними та багаточисельними змінами, що вносяться до чинного законодавства України, що зумовлено викликами сьогодення та стрімкими змінами потреб суспільства. У сформованій Концепції реформування кримінального законодавства України акцентовано увагу, що нове кримінальне законодавство має бути побудоване на єдиних вихідних засадах, з використанням сучасних досягнень законодавчої техніки, що, зокрема, дозволить уніфікувати термінологію, на єдиних правилах викладення нормативного матеріалу, що потягне за собою суттєве скорочення обсягу законодавчого матеріалу [12]. Фактично відповідний підхід визначає вектор кримінально-правової політики держави, що спрямований на уніфікацію кримінального законодавства, однак не виключається доцільність обґрунтованої диференціації.

Мета статті – з'ясувати значення та вплив універсалізації та уніфікації кримінального законодавства визначити їх процеси реалізації у кримінальному праві.

Кримінальний кодекс України, який з моменту прийняття перетнув межу двадцять років, характеризується стрімким динамічним процесом змін. У доктрині кримінального права останні роки констатується про невиправдане внесення поправок внаслідок чого кодифікований акт став перенасиченим положеннями про кримінальну відповідальність за діяння, які не заподіють істотної шкоди; спеціальними складами злочинів, що вступають у колізії із загальними складами та між собою; з'явилися відверто помилкові приписи, які суперечать базовим положенням кримінального права [12]. Акцентується на безсистемному внесення змін у КК України, що породжує законодавчу інфляцію у кримінально-правовій сфері, зумовлює недосконалість нормотворчої техніки, а відтак, незрозумілість окремих кримінально-правових приписів [3, с. 5]. У доктрині кримінального права визначають, що

динаміка і якість законодавчих змін викликає занепокоєння, оскільки нівелюються важливі постулати кримінального права. В.О. Навроцький у науковій статті констатує, що по мірі внесення змін та доповнень до КК України, кількість порушення «термінологічної дисципліни» все більшає і більшає, законодавчі новели все частіше є виявами термінологічного хаосу. Тим самим породжуються не лише теоретичні дискусії, а й численні правозастосовні помилки [7].

Суттєвий вклад у дослідження відповідної проблематики внесли такі науковці як: П.П. Андрушко, Ю.В. Баулін, В.І. Борисов, В.О. Глушков, В.К.Гришук, Н.О. Гуторова, О.О. Дудоров, О.О. Житний, З.А. Загиней-Заболотенко, Л.Л. Кругліков, Л.А. Луць, М.І. Мельник, В.О. Навроцький, І.М. Сенякін, Л.Є. Смірнова, А.Н. Трайнін, М.І. Хавронюк та ін.

У дисертаційному дослідженні З.А. Загиней-Заболотенко «Герменевтика кримінального закону України» 2016 р. акцентовано увагу на тому, що нарощення поняттєвого апарату у процесі поточної нормотворчої діяльності у більшості випадків призводить до виникнення правових колізій, зумовлює заплутаність і недосконалість законодавчих формулювань [3, с. 363, 366].

Виклад основного матеріалу. Універсалізація національного права зумовлює визнання основних правових цінностей, універсалізацію юридичної мови, а також правових норм, створення універсальних правових засобів та інструментів [4].

Універсалізації національного права сприяє формування і функціонування єдиних правових просторів, що складаються з національних правових систем. Такі правові простори формуються з урахуванням, з одного боку, інтересів і потреб відповідних національних правових систем, а з іншого, – тенденцій, що відбуваються в рамках наднаціонального права. Універсалізації національного права сприяє формування і функціонування єдиних правових просторів, що складаються з національних правових систем. Такі правові простори формуються з урахуванням, з одного боку, інтересів і потреб відповідних національних правових систем, а з іншого, – тенденцій, що відбуваються в рамках наднаціонального права. Ефективність формування таких загальних правових просторів залежить від розміщення балансу інтересів національного і наднаціонального права [14].

До процесів, що спрямовані на універсалізацію слід вважати ратифікацію Протоколу №16 до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод щодо механізму надання консультативних висновків із принципових питань, які стосуються тлумачення або застосування прав і свобод, визначених Конвенцією або протоколами до неї, по суті спрямовані на вироблення єдиних вихідних засад тлумачення нормативно-правових приписів.

Універсалізація у праві визначають як тенденція утворення універсальних понять або смислів [4]. У теорії кримінального права зазначається про виокремлення універсальних кримінально-правових понять, які мають достатньо загальне термінологічне визначення. Є.Л. Стрельцов визначає, що універсальні поняття є достатньо сталим не тільки на рівні національного, зокрема, кримінального права, а й у міжнародно-правовій практиці, що підкреслює саме його універсальність та опірність. Так, використання визначення «викрадення» містяться в різних розділах Особливої частини КК, також використовується на міжнародно-правовому рівні (у Конвенції про цивільно-правові аспекти міжнародного викрадення дітей 1980 р., Декларації ООН про захист усіх осіб від насильницьких зникнень 1992 р.). Широке міжгалузеве використання цього визначення потребує, певної офіційної уніфікації його тлумачення для того, щоб надати необхідної правової однаковості його застосуванню [13, с. 298-299].

У теорії права О.М. Іванченко, М.Г. Хаустова визначають класифікацію засобів універсалізації права, яка містить 6 видів, серед них: 1) правова рецепція (пряма і бланкетна), 2) гармонізація, 3) уніфікація, 4) імплементація (шляхом інкорпорації, трансформації, юридичної відсилки), 5) адаптація, 6) апроксимація/ регулятивна конвергація [4; 14].

У доктрині кримінального права визначається позиція, що гармонізація й адаптація кримінального законодавства – це напрямки зближення його з певними правовими системами, причому останні виступають не просто зразками для наслідування у внутрішньому кримінальному праві, а об'єктами, в які кримінальне право України інтегрується (при адаптації) чи взаємодіє (при гармонізації) для виконання спільних або тотожних завдань [2, с. 298]. М.І. Панов визначає, що вплив глобалізаційних процесів на кримінальне право, що проявляється у тенденції конвергенції (зближення) держав і правових систем, у тому числі й у сфері кримінального права. Зближення правових систем і національних законодавств (апроксимація), безумовно, базуються на ідеї правової держави та верховенства права, що визнається в Україні конституційним принципом (ст. 8 Конституції України) [10, с. 21]. Апроксимація – це засіб, який спричиняє універсалізацію національного права, що етимологічно означає наближення і зближення правових систем. Апроксимація стала достатньо поширеним прийомом, спрямованим на інтеграцію правових систем [4], з урахуванням особливостей власного законодавства та юридичної техніки нормотворення. Визначається позиція, згідно з якою термін «адаптація», що вживається українським законодавцем, не зовсім точно характеризує стан зближення правової системи України з правовою системою ЄС. За нею саме термін «апроксимація» повною мірою відображає процес наближення (а не зближення) правової системи України до правової системи ЄС [14].

Відповідно до загальноєвропейських підходів процес наближення (апроксимації) організується у три стадії: транспозиція, імплементація та забезпечення дотримання (повне впровадження або технічна імплементація). Транспозиція – процес нормативно-правового приведення законодавства країни у відповідність до вимог права ЄС. В Україні це організовано у формі адаптації законодавства України до права ЄС. Імплементація – це практичне впровадження вимог і стандартів ЄС, здійснення якої можливо після транспозиції [8].

Уніфікація визнається одним із важливих напрямків розвитку і вдосконалення кримінального законодавства. Водночас відсутня єдність поглядів у доктрині кримінального права щодо юридичної природи уніфікації в кримінальному праві: прийом/метод законодавчої техніки, кримінально-правової політики або ж процес, спрямований на усунення розбіжностей у регулюванні суміжних і однорідних правових явищ чи тенденція, що полягає в об'єднанні нормативно-правових приписів тощо.

Правова уніфікація – це засіб універсалізації права, суть якої полягає у введенні до національної правової системи держав нових, одноманітних правових норм, які регулюють певну сферу суспільних відносин [4]. Прикладом використання універсального термін/поняття є «неправомірна вигода», що є наслідком уніфікації термінології, національного кримінального права та стандартів Кримінальної конвенції про боротьбу з корупцією [5]. Результат приведення законодавства України у відповідність з рекомендаціями, наданими Україні за результатами третього раунду оцінювання GRECO та відповідно до стандартів Кримінальної конвенції про боротьбу з корупцією поняття «хабар» замінено на «неправомірна вигода» [11]. На нашу думку є прикладом прояву універсалізації юридичної мови, а також зближення правових положень між правовою системою України та іншими правовими системами міжнародного рівнів.

Кругліков Л., Смирнова Л. визначають уніфікацію в кримінальному праві як процес, який забезпечує єдине правове регулювання подібних (однорідних) або співпадаючих (тотожних) суспільних відносин щодо злочинного і караного, що здійснюється законодавцем у процесі створення або вдосконалення кримінально-правових норм, їх елементів та інших структурних складових галузі кримінального права [6, с. 164-165]. Метою уніфікації є забезпечення однаковості у правовому регулюванні суміжних або ідентичних суспільних відносин. Проміжними цілями уніфікації є: скорочення обсягу нормативного матеріалу, удосконалення нормативного матеріалу та процесу правозастосування, усунення надлишкової диференціації у регулюванні суміжних відносин [6, с. 9].

У доктрині кримінального права стверджується, що уніфікувати можемо лише процес регулювання суміжних відносин, підхід до їх регламентації. У сфері права можна уніфікувати правове регулювання таких відносин, тобто їх закріплення у нормах права (це відбувається уніфікація в праві). Якщо процес правового регулювання вже здійснюється та сформовані правила поведінки отримали закріплення у джерелах права, то уніфікація здійснюється з окремими нормами, нестандартними нормативно-правові приписами, їх структурними елементами та іншими нормативно-правовими утвореннями (здійснюється уніфікація у законодавстві) [6, с. 6-7].

Існує і протилежна позиція, що штучна уніфікація кримінально-правових інструментів на глобальному рівні призводить тільки до інституціональної кризи, оскільки базові межі кримінального права не можуть розглядатися ідентично для кожної країни (національної кримінально-правової системи) враховуючи різні соціально-правові параметри функціонування держави і засобів їх реалізації [15]. Однак, на нашу переконання, уніфікація кримінального законодавства бажаний процес, враховуючи необхідність чіткого визначення змісту кримінально-правових заборон, визначення меж кримінально-правового регулювання та виключення випадків різнотлумачення одного й того ж поняття. Тому у доктрині кримінального права виправдано дотримуються позиції використання наскрізних кримінально-правових понять. Наскрізний – звичайно розуміють як такий, що повністю охоплює якийсь предмет, явище, який зберігається на всьому протязі чого-небудь від початку до кінця, значення якого не змінюється продовж усього тексту. Тому наскрізними поняттями слід вважати такі, які використовуються неодноразово і мають одне і те ж значення, які зберігають своє значення незалежно від того, щодо якого інституту чи норми кримінального права вони використовуються, ознаки якого складу злочину позначають [7].

Звернемо увагу на визначенні поняття «примушування», це поняття частовживане у нормативних приписах чинного КК України, але новизною проекту КК є визначення окремої кримінально-правової заборони «Примушування шляхом погрози» у ст. 4.5.8 проекту КК. Аналізуючи кримінальне законодавство країн Європи, визначили, що такий законодавчий досвід відомий і іншим державам. У кримінальному законодавстві Фінляндії та Угорщини визначена кримінально-правова заборона примушування до певних дій. У розділі 8 КК Фінляндії передбачено кримінальну відповідальність, у разі застосування насильства чи погрози насильства при примушенні вчиняти дії або притерпівати їх [16]. У КК Угорщини кримінально-правова норма «Примушування» полягає в тому що, будь-яка особа, яка змушує іншу особу насильством або погрозою насильства вчинити або утриматися від вчинення будь-якої дії, що призводить до заподіяння значної шкоди інтересам особи та визнається винним у вчиненні тяжкого

злочину [17]. Але цим питання не вичерпується, оскільки у положеннях проекту КК України не простежується єдиного підходу щодо тлумачення поняття «примушування». У ст. 4.5.8 проекту КК склад кримінального правопорушення «примушування» тлумачиться як «застосуванням погрози щодо потерпілої особи чи її близької особи примусила іншу людину вчинити чи не вчинювати певну дію». У ст. 4.2.11 проекту при визначенні кримінальної відповідальності за штучне переривання вагітності та стерилізації (ст. 4.2.12 проекту) внаслідок примушування визначено, що дія здійснюється шляхом насильства чи погрози. Примушування до участі у страйку або перешкоджання участі у страйку вчиняється шляхом застосування насильства чи погрози.

При вчиненні торгівлі людьми, дії (завербувала, перемістила, передала, приховала або одержала людину) можуть здійснюватися альтернативними способами, у переліку диспозиції їх п'ять, серед яких насильство і примушування, визначаються як альтернативні. Тому у контексті цієї кримінально-правової заборони «примушування» не охоплює «насильство». Однак виникає питання тлумачення в інших складах кримінальних правопорушень, де відсутня конкретизація поняття у тесті диспозиції і використовується термін «примушення», тому підхід до використання цього поняття бажано уніфікувати.

Імперативною вимогою, яку висуває суспільство до законопроектної роботи визначають несуперечливість та системність понятійного апарату законодавства, зокрема кримінального. Для кримінального законодавства, яке з притаманною йому великою питомою вагою банкетних норм така несуперечливість означає принаймні два аспекти:

– зовнішня несуперечливість в сенсі узгодження понятійного апарату КК з міжнародними документами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, та нормативними актами іншої галузевої приналежності, які визначають зміст відповідних понять;

– внутрішня несуперечливість у сенсі однакового розуміння та застосування одних і тих же понять в нормах Загальної та Особливої частини КК, особливо коли йдеться про оцінні поняття [9, с. 63]. Враховуючи думку Н.А. Орловської вважаємо, що зовнішня та внутрішня несуперечливість в сенсі узгодження досягається завдяки процесу уніфікації кримінального законодавства, що спрямоване на уніфіковане правове регулювання.

Висновки. На підставі вищезазначеного формуємо наступний висновок, що уніфікація може здійснюватися у двох площинах – вертикальній та горизонтальній. Так, зовнішня несуперечливість в сенсі узгодження понятійного апарату КК з міжнародними документами досягається різними засобами універсалізації права, серед яких і уніфікація. А також у горизонтальній площині, коли внутрішня несуперечливість як однакове розуміння та застосування одних і тих же понять в нормах Загальної та Особливої частини КК, що досягається завдяки уніфікації як процесу який забезпечує єдине правове регулювання подібних (однорідних) або співпадаючих (тотожних) суспільних відносин щодо злочинного і караного, що здійснюється законодавцем у процесі створення або вдосконалення кримінально-правових норм.

Враховуючи, що застосування норм матеріального кримінального права має кінцеву мету – відновлення соціально справедливості, що відображається у визначенні співрозмірного покарання чи інших заходів кримінально-правового регулювання [1]. Результативність кримінально-правового регулювання, досягається за умови несуперечливості кримінально-правових приписів та актів застосування кримінально-правових норм в уніфікованому (об'єднаному, узгодженому) масиві правозастосовної практики. Враховуючи сучасні виклики процесів реформування кримінального законодавства, судової системи України, тенденції розвитку правової системи в умовах глобалізації суспільних відносин та зважаючи на потребу подолання колізій, неузгодженостей, суперечливих положень кримінального законодавства, надають підстави вважати, що універсалізація та уніфікація кримінального законодавства виправдано визначена пріоритетним завданням у процесі законотворення з метою уніфікації правозастосовної практики.

ЛІТЕРАТУРА

1. Баулін Ю.В. Кримінально-правове регулювання: основні проблеми. URL: <https://newcriminalcode.org.ua/upload/media/2020/07/27/baulin-yu-v-kryminalno-pravove-regulyvannyab-osnovni-problemy.pdf>
2. Житний О.О. Кримінальне право України в міжнародному вимірі (порівняльно-правовий аналіз) : монографія. Харківський національний університет внутрішніх справ. Х., 2013. 376 с.
3. Загиней З.А. Герменевтика кримінального закону України: дис. ... д-ра юрид.наук: 12.00.08. Київ, 2016. 636 с.
4. Іванченко О.М. Методологічні засади універсалізації національного права URL:<http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/5298/Ivanchenko%20O.%20M.%20Metodologichni%20zasady%20u%20niversalizacii%27%20nacional%27nogo%20prava.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
5. Кримінальна конвенція про боротьбу з корупцією: Конвенція ради Європи від 27.01.1999 № ETS173 URL: zakon0.rada.gov.ua/laws/show/994_101

6. Кругликов Л., Смирнова Л. Унифікація в уголовном праве. «Юридический центр Пресс», 2008. 181 с.
7. Навроцький В.О. Наскрізне та відособлені поняття кримінального права України. URL : newcriminalcode.org.ua/upload/media/2020/07/21/v-navrotskyj-naskrizni-ta-vidosobleni-ponyattya-kryminalnogo-prava-ukrayiny.pdf
8. Національна стратегія наближення (апроксимація) законодавства України до права ЄС у сфері охорони довкілля. URL: https://mepr.gov.ua/files/docs/draft_NAS_FEB2015.pdf
9. Орловська Н.А. До питання про вади понятійного апарату в проєкті Кримінального кодексу України. *Проблеми впровадження нового Кримінального кодексу в правову систему України* : матеріали міжнар. наук. конф. (м. Харків, 7 квіт. 2021 р.) / редкол.: Ю. В. Баулін, Ю. А. Пономаренко, І. А. Вишнеvsька ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, Робоча група з питань розвитку кримін. права Коміс. з питань прав. реформи, Громад. орг. «Всеукр. асоц. кримін. права», Консулт. місія Європейського Союзу в Україні. Хар-ків : Право, 2021. С. 63-65
10. Панов М.І. Глобалізаційні процеси та їх вплив на стан і розвиток кримінального права. *Кримінально-правове забезпечення сталого розвитку України в умовах глобалізації* : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., 12–13 жовт. 2017 р. / редкол.: В. Я. Тацій (голов. ред.), В. І. Борисов (заст. голов. ред.) та ін. – Харків : Право, 2017. С.18-25
11. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо приведення національного законодавства у відповідність зі стандартами Кримінальної конвенції про боротьбу з корупцією: пояснювальна записка до проекту Закону України від 15.04.2013. Режим доступу: URL: w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=46598
12. Проект Концепції реформування кримінального законодавства URL: [file:///D:/%D0%B4%D0%BE%D0%BA%20%D0%B8%20%D0%B4%D0%B8%D1%81%D1%81%D0%B5%D1%80/%D0%B4%D0%BE%D0%BA%D1%82%D0%BE%D1%80%D1%81%D0%BA%D0%B0%D1%8F/2020/povnyj-tekst-kontseptsiyi-reformuvannya-kk-ukrayiny%20\(1\).pdf](file:///D:/%D0%B4%D0%BE%D0%BA%20%D0%B8%20%D0%B4%D0%B8%D1%81%D1%81%D0%B5%D1%80/%D0%B4%D0%BE%D0%BA%D1%82%D0%BE%D1%80%D1%81%D0%BA%D0%B0%D1%8F/2020/povnyj-tekst-kontseptsiyi-reformuvannya-kk-ukrayiny%20(1).pdf)
13. Стрельцов Є.Л. Універсальні визначення у кримінальному праві: додаткові аргументи. *Вісник асоціації кримінального права України*. 2017. № 2(9). с.295-299
14. Хаустова М.Г. Тенденції універсалізації та уніфікації права як один із напрямків впливу глобалізації на національну правову систему URL: <http://tlaw.nlu.edu.ua/article/download/63692/59190>
15. Хилота В.В. Философия глобализации уголовного права Российский журнал правовых исследований. *Российский журнал правовых исследований* Том 6, № 2 (19) 2019. URL: doi: <https://doi.org/10.17816/RJLS18486>
16. Criminal Code of the Republic of Finland. URL: www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1889/18890039001#L25
17. Criminal Code of the Republic of Hungary. URL: http://njt.hu/translated/doc/J2012T0100P_20200331_FIN.PDF

REFERENCES

1. Baulin YV Criminal law regulation: main problems. URL: <https://newcriminalcode.org.ua/upload/media/2020/07/27/baulin-yu-v-kryminalno-pravove-regulyuvannyab-osnovni-problemy.pdf>
2. Zhytnyi O.O Criminal law of Ukraine in the international dimension (comparative legal analysis): monograph. Kharkiv National University of Internal Affairs. Kharkiv., 2013. 376 p.
3. Zahyney Z.A. Hermeneutics of the criminal law of Ukraine: dissertation of Doctor of Law: 12.00.08. Kyiv, 2016. 636 p.
4. Ivanchenko OM Methodological principles of universalization of national law URL: <http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/5298/Ivanchenko%20O.%20M.%20Metodologichni%20zasady%20universalizacii%27%20nacional%27nogo%20prava.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
5. Criminal Convention against Corruption: Council of Europe Convention of 27 January 1999 № ETS173 URL: zakon0.rada.gov.ua/laws/show/994_101
6. Kruglikov L., Smirnova L. Unification in criminal law. "Legal Center Press", 2008. 181 p.
7. Navrotsky V.O Cross-cutting and isolated concepts of criminal law of Ukraine. URL: newcriminalcode.org.ua/upload/media/2020/07/21/v-navrotskyj-naskrizni-ta-vidosobleni-ponyattya-kryminalnogo-prava-ukrayiny.pdf
8. National strategy for approximation (approximation) of Ukrainian legislation to EU law in the field of environmental protection. URL: https://mepr.gov.ua/files/docs/draft_NAS_FEB2015.pdf
9. Orlovskaya N.A On the issue of defects of the conceptual apparatus in the draft Criminal Code of Ukraine. Problems of implementation of the new Criminal Code in the legal system of Ukraine: materials of the international. Science. conf. (Kharkiv, April 7, 2021) / Yu. V. Baulin, Yu. A. Ponomarenko, I.A. Vyshnevska; Nat. jurid. Univ. Yaroslav the Wise, Working Group on Crime Development. Commission law. on human rights. reforms, Communities. org. «All-Ukrainian. assoc. crime. rights », Consultant. mission of the European Union in Ukraine. Kharkiv: Law, 2021. P. 63-65
10. Panov M.I Globalization processes and their impact on the state and development of criminal law. Criminal and legal support of sustainable development of Ukraine in the context of globalization: materials of the international. Science. practice. Conf., Oct. 12–13. 2017 / editor: V. Ya. Tatsiy (editor-in-chief), VI Borisov (deputy editor-in-chief) and others. - Kharkiv: Pravo, 2017. P.18-25
11. On amendments to some legislative acts of Ukraine to bring national legislation in line with the standards of the Criminal Convention on Corruption: an explanatory note to the draft Law of Ukraine of 15.04.2013. Access mode: URL: w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?Pf3511=46598
12. Draft Concept of Criminal Law Reform URL: [file:///D:/%D0%B4%D0%BE%D0%BA%20%D0%B8%20%D0%B4%D0%B8%D1%81%D1%81%D0%B5%D1%80/%D0%B4%D0%BE%D0%BA%D1%82%D0%BE%D1%80%D1%81%D0%BA%D0%B0%D1%8F/2020/povnyj-tekst-kontseptsiyi-reformuvannya-kk-ukrayiny%20\(1\).pdf](file:///D:/%D0%B4%D0%BE%D0%BA%20%D0%B8%20%D0%B4%D0%B8%D1%81%D1%81%D0%B5%D1%80/%D0%B4%D0%BE%D0%BA%D1%82%D0%BE%D1%80%D1%81%D0%BA%D0%B0%D1%8F/2020/povnyj-tekst-kontseptsiyi-reformuvannya-kk-ukrayiny%20(1).pdf)

13. Streltsov E.L Universal definitions in criminal law: additional arguments. Bulletin of the Criminal Law Association of Ukraine. 2017. № 2 (9). pp.295-299
14. Haustova MG Trends in the universalization and unification of law as one of the directions of the impact of globalization on the national legal system URL: <http://tlaw.nlu.edu.ua/article/download/63692/59190>
15. Khylyuta V.V. Philosophy of globalization of criminal law Russian Journal of Legal Research. Russian Journal of Legal Research Volume 6, №2 (19) 2019. URL: doi: <https://doi.org/10.17816/RJLS18486>
16. Criminal Code of the Republic of Finland. URL: www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1889/18890039001#L25
17. Criminal Code of the Republic of Hungary. URL: http://njt.hu/translated/doc/J2012T0100P_20200331_FIN.PDF